

هوشنگ گلشیری و باغ‌درباغ

هوشنگ گلشیری نه‌فقط داستان‌نویسی مطرح که داستان‌شناسی خیره‌نیز بود که درک دقیقی از داستان داشت. جدید و قدیمی بودن داستان‌ها هم برایش فرقی نمی‌کرد؛ هرکجا ردی از روایتگری می‌دید، جذبی می‌شد و داستان را از جوانب مختلف می‌سنجید تا ترفندهای روایتگری نویسنده و ناقل داستان را بیابد. ازهمین رو بخشی از نوشته‌های او درباره داستان و داستان‌نویسی به ادبیات کهن ایران اختصاص دارد و به متونی که گرچه داستان در معنای امروزی نبوده‌اند؛ اما به‌نوعی با داستان و روایتگری نسبت داشته‌اند و گلشیری به‌دنبال آن بود که شیوه‌روایتگری در این متون را استخراج کند و در مقالات ادبیات کهن درباره این شیوه‌ها توضیح داده و همچنین نگرش پشت آنها را کاویده است. تاریخ بیهقی و شاهنامه ازجمله متون کلاسیک فارسی هستند که گلشیری به‌تفندهای روایتگری در آنها پرداخته است. مقاله‌های گلشیری درباره ادبیات کلاسیک فارسی بخشی از کتاب «باغ‌درباغ» او را تشکیل می‌دهد. «باغ‌درباغ» کتابی است که در آن مقاله‌ها و مصاحبه‌های هوشنگ گلشیری گردآوری و چاپ شده است. این کتاب که چاپ اولش در زمان حیات هوشنگ گلشیری و با نظارت خود او در نشر نیلوفر منتشر شد، شامل مقالاتی است هم درباره ادبیات معاصر و هم درباره ادبیات قدیم. بخشی از مقالات این کتاب هم درباره شعر هستند. در مصاحبه‌ها و مقاله‌های کتاب «باغ‌درباغ» گلشیری را نویسنده‌ای می‌یابیم که ادبیات را زندگی کرده و با عشق به ادبیات پرداخته‌وقتی هم خواسته‌ا از ادبیات معاصر سخن بگوید و داستان‌های معاصر ایرانی را ارزیابی کند، باکمال صراحت و بدون هیچ‌گونه تعارف و ملاحظه‌ای این کار را انجام داده است.

این را هم در مصاحبه‌های گلشیری می‌بینیم و هم در یکی از مقاله‌هایش باعنوان «چه‌کسی شاعر را کشته است؟» که درباره برخی آثار داستانی معاصر است که ارقضا بعضی از آنها آثاری از نویسندگان مشهوری هم هستند. گلشیری در مقدمه این کتاب شیوه‌خود را در نقد داستان این‌گونه توضیح داده است: «مهم‌ترین عنصر از میان عناصر داستان برای من نظرگاه یا دیدگاه است. پس از متمایز کردن آن به‌دیگر عناصر می‌پردازم، مثل شخصیت‌پردازی، زمینه، طرح و الگو؛ اما نحوه‌عمل یا انتخاب داستان‌نویس را حاصل نگرش او به جهان و کار جهان می‌دانم؛ یعنی به‌نظر من هر انتخاب و واگذاشتن امکانات دیگر افشاگر ذهنیت نویسنده است...» به اعتقاد گلشیری با کشف نحوه‌عمل داستان‌نویس در نوشتن داستان می‌توان به چیزهای دیگری ازجمله «ذهنیت حاکم بر یک دوره»، هم پی برد. او همچنین می‌نویسد: «فکر می‌کنم عملی‌ترین راه برای نقد یک اثر پرداختن به زبان نویسنده است، چه در عرصه صرفی یا نحوی و آنگاه رسیدن به برشی که نویسنده از لایه‌ای از زبان برمی‌گزیند. در ادامه همین نگاه می‌توان به صور بیانی پرداخت؛ مثلاً باید دید که نویسنده کدام شیوه را برگزیده است؛ مثلاً واقعیت‌تمایی، رمزی یا نمادین و غیره.» صادق هدایت، محمد حجازی، بزرگ علوی، احمد محمود و محمود دولت‌آبادی ازجمله نویسندگانی هستند که گلشیری در مقالات «باغ‌درباغ» به آثارشان پرداخته است. بعضی از مقاله‌ها نیز شامل بحث‌های نظری درباره داستان و داستان‌نویسی هستند. مقاله خواندنی و معروف «جوانمرگی در نثر معاصر فارسی» که متن سخنرانی گلشیری در شب‌های شعر گوته بود، هم در این کتاب چاپ شده‌است. مصاحبه‌های گلشیری در این کتاب هم مصاحبه‌هایی جذاب و خواندنی هستند و حاوی نکاتی ظریف در باب داستان و داستان‌نویسی.

مقالاتی درباره گوته

«دیدار غرب و شرق در هجرت گوته» مجموعه مقالاتی است درباره گوته، به انتخاب و ترجمه محمود حدادی که با ویراستی تازه در انتشارات علمی و فرهنگی تجدید چاپ شده است. این کتاب که مقالات آن از نویسندگان مختلف است و بعضی مقالاتش نیز به قلم خود محمود حدادی بوده، شامل تفسیرهایی بر برخی اشعار مهم گوته است. دین و روشنگری، آشنایی گوته با حافظ، مولانا و گوته، سعدی و گوته، گوته و آموزه زرتشت ازجمله موضوعاتی است که در مقالات این کتاب به آنها پرداخته شده. انتشار این کتاب در حالی است که چندی پیش ترجمه محمود حدادی از بخش اول تراژدی «فاوست» گوته نیز منتشر شد.

۱۲ | آنتی‌نو

روایتی داستانی از تاریخ خلفا ومقتل امام حسین(ع) از نسخه‌ای کتابت شده در چین به کوشش رسول جعفریان ومحمدباقر وثوقی،نشر علم

یک مقتل نگاری چینی از قرن دهم

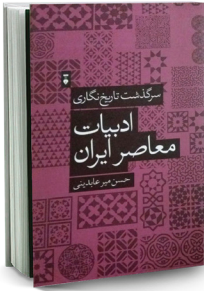
ادبیات داستانی و داستان‌نویسی می‌توانند از آنها شیوه‌های بدیعی را برای روایت داستان استخراج کنند. به‌همین دلیل مقتل‌های شاخصی را که خوب نوشته شده‌اند، جدا از وجه تاریخی‌شان باید از وجه ادبی نیز خواند و درک کرد و آنها را جزئی از ادبیات کلاسیک به‌حساب آورد؛ ازجمله‌مقتل‌های خواندنی که موضوع‌شان واقعه‌عاشورا است، می‌توان به‌مقتلی اشاره کرد که یک مسلمان اهل چین در قرن دهم هجری نوشته است. این نویسنده چینی در بخشی از کتابی که در آن با بیانی داستان‌گونه به تاریخ خلفا پرداخته واقعه‌عاشورا را نیز نوشته و روایتی وسیع‌تری از مردم نزدیک است. در مقتل نویسی‌ها، واقعه‌عاشورا و آنچه در کربلا بر امام حسین(ع) و یارانش گذشت، با شیوه‌هایی داستان‌پردازانه روایت می‌شود و به‌همین دلیل مقتل نویسی‌ها بخشی از ادبیات به‌شمار می‌آیند و جزو منابع ادبی ارزشمند هستند که مخصوصا علاقه‌مندان به

سر گذشت تاریخ‌نگاری ادبیات معاصر ایران / حسن میر عابدینی / نشر نو

مرتب کردن کتابخانه‌ای آشفته!

سیر تحول نظرها‌ها در رابطه با آن. آثار مکتوبی که به گذشته ادبی می‌پردازند و سیر تحول آن را درگذر زمان بررسی می‌کنند و اصطلاحا مواد تاریخ ادبیات خوانده می‌شوند خود نیز تاریخی دارند. مرور کتاب‌ها و مقالات نوشته‌شده درباره تاریخ ادبیات معاصر می‌تواند گامی در راه نگارش تاریخ جامع و معتبر ادبیات معاصر به‌شمار آید.» او درباره رویکرد و روش خود در تدوین این کتاب می‌نویسد: «کتاب حاضر با هدف ارائه گزارشی از کتاب‌ها و مقالاتی با موضوع تاریخ‌نگاری ادبیات معاصر تدوین شده، به این مقصود که هم گامی در راه شناسایی اثر برداشته شود هم شیوه‌هایی که مولفان برای نگارش تاریخ ادبیات معاصر اختیار کرده‌اند، از منطری انتقادی، بررسی شود. معرفی اثر باتوجه به اهداف مولف، روش تحقیق و ساختار بیرونی اثر صورت می‌گیرد. درعین حال، کوشش می‌شود، با دسته‌بندی مواد مطرح شده در تاریخ‌های ادبی معاصر، اساس روایت تاریخی از این ادبیات نشان داده شود.»

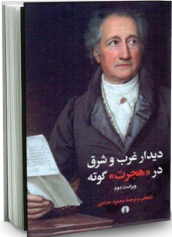

ادبیات معاصر ایران موضوع مقالات و کتاب‌های مختلفی بوده و هست؛ اما تاکنون تاریخی جامع و فراگیر در این باره فراهم نیامده است. این فقدان، موضوعی است که حسن میرعابدینی در کتاب «سرگذشت تاریخ‌نگاری ادبیات معاصر ایران»، کتابی که به‌تازگی در نشر نو منتشر شده، به آن نظر داشته است. «سرگذشت تاریخ‌نگاری ادبیات معاصر ایران» به‌واقع کوششی است برای فراهم آوردن مقدمه‌ای برای پژوهش‌های گسترده و فراگیرتر در این زمینه. این کتاب همان‌طور که در مقدمه آن نیز توضیح داده شده، گزارشی است از مقالات و آثار پژوهشی موجود در زمینه ادبیات معاصر ایران و ارزیابی این آثار و مقالات. میرعابدینی در بخشی از مقدمه این کتاب درباره ضرورت تدوین چنین کتابی می‌نویسد: «اُرخس، نویسنده بزرگ آرژانتینی، تدوین تاریخ ادبی را به‌مرتب‌کردن کتاب‌های کتابخانه‌ای آشفته تشبیه کرده. مرور تاریخ‌نگاری ادبیات معاصر نیز راهی است برای رسیدن به بررسی در زمانی

ویس‌شتره

کتابگردی

«دیدار غرب و شرق در هجرت گوته» مجموعه مقالاتی است درباره گوته، به انتخاب و ترجمه محمود حدادی که با ویراستی تازه در انتشارات علمی و فرهنگی تجدید چاپ شده است. این کتاب که مقالات آن از نویسندگان مختلف است و بعضی مقالاتش نیز به قلم خود محمود حدادی بوده، شامل تفسیرهایی بر برخی اشعار مهم گوته است. دین و روشنگری، آشنایی گوته با حافظ، مولانا و گوته، سعدی و گوته، گوته و آموزه زرتشت ازجمله موضوعاتی است که در مقالات این کتاب به آنها پرداخته شده. انتشار این کتاب در حالی است که چندی پیش ترجمه محمود حدادی از بخش اول تراژدی «فاوست» گوته نیز منتشر شد.

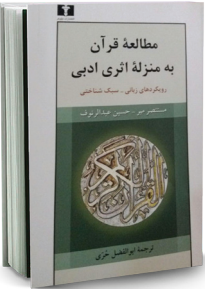
یکشنبه ۹ مهر ۱۳۹۶ ● شماره صد و بیست و دو

A T I V E H N O

مطالعه قرآن به‌منزله اثری ادبی / مستنصر میر، حسین عبدالرئوف ترجمه ابوالفضل حری / نشر نیلوفر

قرآن و ادبیات

اصول معنوی قرآن نیست و در مقالات این کتاب به قرآن به‌منزله اثری نگریسته شده که در آن «جنبه دین‌شناختی کلام خداوند و جنبه ادبی آن برهم نقش شده و امر از آن روست که قرآن برای بیان آموزه‌های دین‌شناختی و هدایتی خود از ویژگی‌های ادبی، زبانی و به‌ویژه علوم قرآنی ازقبیل علوم معانی و بدیع بهره وافی و کافی برده است.» مترجم در این مقدمه در توضیح منظور نویسندگان کتاب از مطالعه قرآن به‌منزله اثری ادبی می‌نویسد: «درواقع، هنگامی که از قرآن به‌منزله اثری ادبی سخن به‌میان می‌آوریم؛ منظور کلیتی منسجم و یکپارچه است که تمام آیات و سوره‌های آن در ارتباط انداموار با یکدیگر و با سایر آیات و سوره‌های پس‌وپیش خود قرار دارند و از این رو، ضروری است که در بررسی آیات و سوره‌ها علاوه بر بافت برون‌زبانی و سیاق بیرونی آیات که از آن به‌شان نزول یادمی‌کنند؛ به‌بافت درون‌زبانی و مناسبات بینا‌یه‌ای و بیناسوره‌ای نیز توجه شود.»

یکصدوده نامه از دو سیمین، نامه‌های سیمین دانشور و سیمین بهیمانی به منصور اوجی / به سعی منصور اوجی / نشر نیلوفر

نامه‌های دو سیمین

درباره ادبیات و به‌ویژه شعر برخورد می‌کنیم؛ اما یک نکته جالب دیگر در این کتاب، نامه‌ای است از جلال آل احمد به منصور اوجی که اوجی این نامه را هم به‌دلیل اهمیت تاریخی‌اش به کتابی که قرار بوده نامه‌های دو سیمین باشد، افزوده است. اهمیت این نامه آل احمد توضیحی است که او در مورد مقاله‌ای که درباره صمد پهرنگی نوشته بود، داده است. همان مقاله‌ای که آل احمد در آن نوشت صمد غرق نشده است و او را کشته‌اند. این مقاله باعث حرف و حدیث‌های بسیاری شد. می‌گفتند آل احمد افسانه‌پردازی کرده و صمد واقعا غرق شده و ظاهر اوجی هم همین نکته را به آل احمد گفته بوده که آل احمد هم در جواب او می‌نویسد: «و اما در باب صمد. در این تردید نیست که غرق شده؛ اما چون همه دل‌مان می‌خواهد قصه بسازیم و ساختیم، خوب ساختیم دیگر و آن مقاله را هم من به همین قصد نوشتم که مثلا تکنیک این افسانه‌سازی را روشن کنیم برای خودم...»

تاریخ ادبیات تنها در آثار ادبی خلاصه نمی‌شود. بخشی از این تاریخ را باید در منابع دیگر جست و نامه‌های اهالی ادبیات به یکدیگر ازجمله این منابع است. کتاب «یکصدوده نامه از دو سیمین» ازجمله چنین نامه‌هایی است. این نامه‌ها که نامه‌های سیمین دانشور و سیمین بهیمانی به منصور اوجی را شامل می‌شوند، به‌سعی منصور اوجی در قالب یک کتاب در نشر نیلوفر به چاپ رسیده‌اند. در بخش‌هایی از این نامه‌ها می‌توان حال و هوای زمانه‌ای را که نامه‌ها در آن نوشته شده‌اند به‌خوبی و روشنی دریافت. به‌همین دلیل این نامه‌ها نه‌فقط به‌لحاظ ادبی که به‌لحاظ تاریخی نیز خواندنی‌اند؛ چرا که اوضاع و احوال زمانه‌ای که نامه‌ها در آن نوشته شده‌اند، در آنها منعکس است. همچنین در بعضی از نامه‌های سیمین دانشور به اظهارنظرهای تند، صریح و انتقادی او نسبت بهبرخی آثار نویسندگان معاصر برمی‌خوریم. در این نامه‌ها به نکات بسیار جالبی

اصول تامین اجتماعی، گردآوری دپارتمان تامین اجتماعی دفتر بین‌المللی کار، ترجمه علی ماهر و حسین مشیری تبریزی، نشر موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی

اصول تامین اجتماعی منتشر شد

اقتصاد است. در این کتاب ضمن بحث درخصوص چیستی تامین اجتماعی و بررسی دامنه اقدام آن، درباره گروه‌های هدف تامین اجتماعی و مخاطرات شغلی تحت پوشش این نظام، تامین مالی طرح‌های بیمه‌ای و نحوه اداره تامین اجتماعی بحث شده است. در این کتاب به تفصیل به مفهوم تامین اجتماعی، افراد تحت پوشش آن، مزایا و نحوه اداره آن و نحوه تامین مالی طرح‌های تامین اجتماعی و نقش دفتر بین‌المللی کار در تامین اجتماعی پرداخته شده و موضوع آن چنانکه از عنوانش پیداست، درواقع اصول تامین اجتماعی و بررسی این اصول است. کتاب «اصول

برای علاقه‌مندان مباحث پایه‌ای ای کاربردی در زمینه تامین اجتماعی، کتاب «اصول تامین اجتماعی» می‌تواند کتابی مناسب باشد. این کتاب در ۱۱۲ صفحه توسط واحد انتشارات موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی منتشر شده است. برگردان این کتاب که توسط دپارتمان تامین اجتماعی دفتر بین‌المللی کار ژنو و با همکاری مرکز بین‌المللی آموزش دفتر بین‌المللی کار تورین گردآوری و تدوین شده به اهتمام آقایان علی ماهر و حسین مشیری تبریزی انجام شده‌است. این کتاب از مجموعه متون راهنمای سازمان بین‌المللی کار در زمینه نظام و تامین اجتماعی و مبتنی بر بخش رسمی

